

Kontrollkäik Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodusse

(1) Õiguskantsleri nõunikud viisid 27.08.2008 omal initsiatiivil läbi kontrollkäigu Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodusse (edaspidi hooldekodu).

Hooldekodu on Kohtla-Järve Linnavalitsuse hallatav asutus. Hooldekodu põhimäärus on kinnitatud Kohtla-Järve Linnavolikogu 24.05.2006 määrusega nr 42 „Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu põhimäärus“.

Hooldekodus on 150 ööpäevaringse hooldamise kohta. Kontrollkäigu hetkel oli hooldekodus 146 hoolealust (keskmine hoolealuste arv on 147), nendest naisi oli 90, mehi oli 56. Hooldekodus on 72,5 ametikohta.

Hooldekodus on moodustatud Kohtla-Järve Linnavalitsuse 14.02.2006 korraldusega nr 234 „Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu hoolekogu koosseisu kinnitamine“ hoolekogu, kuhu kuuluvad muuhulgas Kohtla-Järve Linnavalitsuse aselinnapea, hooldekodu direktor ja üks hooldekodu hoolealune.

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, kas hooldekodus on tagatud isikute põhiõigused ja –vabadused. Kontrollkäigu raames olid peamisteks küsimusteks hooldekodu tegevuse aluseks olev dokumentatsioon, hoolealuste teavitamine nende õigustest, hoolealuste õiguste piiramise seaduslikkus ning maavanema järelevalvepädevus hooldusteenuse kvaliteedi üle.

(3.1) Õiguskantsleri nõunike ringkäik hooldekodus ning vastuvõtt hoolealustele ja hooldekodu töötajatele

Kontrollkäigu kestel külastasid õiguskantsleri nõunikud hooldekodu ruume.

Õiguskantsleri nõunike vastuvõtul käis 13 isikut (7 hoolealust ja 6 töötajat).

Hooldekodu tegevusega seonduvates aspektides kaebasid hoolealused peamiselt järgmiste asjaolude üle:

- hooldekodus ei ole lifti, kuigi on võimalused selleks loodud;
- hoolealused peavad ise ostma hügieenitarbed (sh tualettpaber).

(3.2) Hooldekodu personali eriettevalmistus psüühikahäirega isikutega suhtlemiseks

Hooldekodu hoolealustega kokku puutuvad töötajad peavad läbima kohase koolituse psüühikahäirega isikute inimväärikuse, inimõiguste ja põhivabaduste kaitse kohta.¹

Hooldekodu vastusest² õiguskantslerile selgus, et hooldekodu direktor ja sotsiaaltöö peaspetsilist on läbinud 2-päevase koolituse „Psüühilise erivajadusega inimeste põhiõigustest ja erisusest kinnisesse asutusse paigutamise menetluses“ (koolitajaks on Eesti Patsientide Esindusühing). Teised hooldekodu töötajad ei ole sarnast koolitust saanud.

---

¹ Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitus Rec(2004)10, artikkel 11.2. Kättesaadav arvutivõrgus: [http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Legal_co-operation/Bioethics/News/Rec\(2004\)10%20e.pdf](http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Legal_co-operation/Bioethics/News/Rec(2004)10%20e.pdf).

² Registreeritud Õiguskantsleri Kantseleis 30.07.2008 nr 7-9/081087/00805450.

Tulenevalt eeltoodust **soovitab õiguskantsler Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu direktoril korraldada vastavad koolitused hooldekodu hoolealustega kokku puutuvatele töötajatele.**

(3.3) Kaebuste esitamise kord

Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on oma raporti Eesti külastuse kohta³ punktis 123 märkinud, et „on vaja kehtestada täpne kord, mis võimaldab hoolealustel pöörduda ametliku kaebusega kindlaksmääratud instantsi poole ning suhelda konfidentsiaalselt pädeva ametkonnaga väljaspool psühhiaatriaasutust.“

Hooldekodu sisekorra eeskirjade⁴ § 10 järgi on hoolealustel õigus pöörduda oma kaebuste ja ettepanekutega:

- Hooldekodu direktori poole;
- Kohtla-Järve Linnavalitsusse;
- Kohtla-Järve Sotsiaalhoolekandekeskusse;
- Ida-Viru Maavalitsusse;
- Sotsiaalministeeriumi;
- Õiguskantsleri büroosse,

ning on välja toodud ka vastavate asutuste aadressid ja kontaktandmed. Kontrollimisel selgus, et hooldekodu sisekorra eeskirjad on üles riputatud hooldekodu teadetetahvlile igal hooldekodu korrusel.

Hooldekodu vastusest selgus, et hoolealused võivad esitada kaebusi ja ettepanekuid direktorile nii kirjalikult kui ka suuliselt. Direktor vastab kaebustele koheselt suuliselt vastuvõtu ajal või kirjalikult hoolealuse soovil.

Kontrollimisel selgus, et hooldekodus on olemas kaebuste ja ettepanekute esitamise kord, mis on puudulik ja ei ole ametlikult kinnitatud.

Tulenevalt eeltoodust **soovitab õiguskantsler Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu direktoril välja töötada ammendav kaebuste lahendamise kord sätestades muuhulgas kaebuste esitamise ja menetlemise korra, menetlustähtajad, kaebustele vastamise korra ja lisaselgituste andmise kohustuse. Lisaks hooldekodusisestele kabevõimalustele tuleb korras sätestada ka hoolealuste õigus pöörduda teiste asjakohaste institutsioonide poole. Kaebuste lahendamise kord, kaebuste formularid ning hoolealuste kaebuste lahendamiseks pädevate täiendavate organite nimekiri koos kontaktandmetega tuleb avalikult kättesaadavaks teha teadetetahvlil igal hooldekodu korrusel.**

(3.4) Hoolealuse teavitamine tema õigustest

Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on oma raporti Eesti külastuse kohta⁵ punktis 122 öelnud, et „igale hoolealusele ja tema perekonnale tuleks asutusse vastuvõtmisel anda tutvustav infoleht/brošüür, kus on kirjas asutuse kodukord ja hoolealuste õigused. Iga hoolealune, kellel on raskusi antud informatsiooni mõistmisega, peab saama asjakohaseid selgitusi.“

³ Kättesaadav arvutivõrgus: http://www.vangla.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=11917/CPT_eesti.pdf.

⁴ Kinnitatud hooldekodu direktori 28.04.2006 käskkirjaga nr 18-k.

⁵ Kättesaadav arvutivõrgus: http://www.vangla.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=11917/CPT_eesti.pdf.

Hooldekodu vastusest selgus, et hoolealuse saabumisel hooldekodusse tutvustatakse teda hooldekodu sisekorra eeskirjadega tema emakeeles.

Kontrollimisel selgus, et hooldekodu sisekorra eeskirjad on olemas eesti ja vene keeles. Hooldekodu sisekorra eeskirjad on mõlemas keeles üles riputatud hooldekodu teadetetahvile igal hooldekodu korrusel.

Samuti selgus kontrollimisel, et hoolealustele ei ole jagatud hooldekodusse vastuvõtmisel mingit kirjalikku informatsiooni.

Tulenevalt eeltoodust **soovitab õiguskantsler Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu direktoril välja töötada ammendav ning arusaadav hoolealuste õigusi käsitlev materjal hoolealuste jaoks, mis kirjeldab asutuse sisekorda, hoolealuse õigusi ja kohustusi ning näitab ära võimalikud kaebemehhanismid (asutusesised menetlused, maavanem, õiguskantsler, kohus jne) ja nende kasutamise võimalused. Soovitavaks tuleb pidada hooldekodusisese kaebuste ja ettepanekute esitamise vormi liitmist hoolealuse infobroüüri. Nimetatud dokument tuleb kirjalikult väljastada igale hoolealusele temale arusaadavas keeles ning vajadusel peab hooldekodu tagama ka dokumendi sisu täiendava selgitamise.**

(3.5) Hoolealuste elamisväärsed tingimused

Hooldekodu hoone on 4-korruseline ning on ehitatud 1993. aastal.

Kontrollimisel selgus, et hooldekodu hoones puudub lift, kuigi hooldekodu hoone ehitamisel on võimalused lifti paigaldamiseks loodud (olemas liftišaht). Küsimus lifti olemasolu vajadusest hooldekodu hoones tõstatati õiguskantsleri nõunike vastuvõtul nii hoolealuste kui ka hooldekodu töötajate poolt.

Sotsiaalministri 03.04.2002 määrusega nr 58 „Täiskasvanute hoolekandeesutuse tervisekaitsenõuded“ on kehtestatud tervisekaitsenõuded täiskasvanute hoolekandeesutuse kasutamisele. Selle määruse § 5 lg 1 alusel projekteeritakse hoolekandeesutuse hooned üldjuhul 1–2-korruselised. Enamate korruste puhul peab hoones olema lift.

Hooldekodu põhimääruse § 1 lg 5 alusel kinnitab hooldekodu eelarve ja arengukava Kohtla-Järve Linnavalitsus.

Tulenevalt eeltoodust **soovitab õiguskantsler Kohtla-Järve Linnavalitsusel kaaluda võimalust paigaldada lift Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu hoonesse, viies sellega hooldekodu hoone kasutamine kooskõlla sotsiaalministri 03.04.2002 määrusega nr 58.**

(4) Kokkuvõte

Kontrollkäigu tulemusel teeb õiguskantsler isikute põhiõiguste tagamiseks soovitused Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu direktorile ja Kohtla-Järve Linnavalitsusele. Soovituste täitmise osas teostab õiguskantsler järelkontrolli 6 kuu möödudes soovituste tegemisest.